

Щодо заповнення товарно-транспортної накладної під час здійснення перевезень автомобільними транспортними засобами

Суттєво. Мінінфраструктури зазначає, що у випадку надання послуг з перевезення вантажу на договірних умовах водій, поряд з іншими документами, необхідними для всіх видів перевезень, повинен мати оформлену товарно-транспортну накладну.

! Автоперевізникам

Міністерством інфраструктури опрацьовано в межах компетенції інформаційний запит <...> від 27.02.2014 р. щодо надання роз'яснень стосовно заповнення товарно-транспортної накладної під час здійснення перевезень автомобільними транспортними засобами та повідомляється таке.

Засади організації та діяльності автомобільного транспорту визначено в Законі України «Про автомобільний транспорт» (далі — Закон).

Частинами першою та другою статті 47 глави 8 розділу III Закону визначено, що до внутрішніх перевезень вантажів відносяться перевезення вантажів між пунктами відправлення та призначення, розташованими в Україні, та комплекс допоміжних операцій, пов'язаних з цими перевезеннями, а також технологічні перевезення вантажів, що здійснюються в межах одного виробничого об'єкта без виїзду на автомобільні дороги загального користування.

До комплексу допоміжних операцій, пов'язаних із внутрішніми перевезеннями вантажів автомобільним транспортом, належать: завантаження та розвантаження автомобільних транспортних засобів; перевантаження вантажів на інший вид транспорту чи транспортний засіб; сортування, пакування, обмірювання та маркування вантажу; накопичення, формування або дроблення партій вантажу; зберігання вантажу; транспортно-експедиційні послуги.

Відповідно до частини першої та абзацу третьої частини другої статті 48 глави 8 розділу III Закону зазначено, що автомобільні перевізники, водії повинні мати і пред'являти особам, які уповноважені здійснювати контроль на автомобільному транспорті та у сфері безпеки дорожнього руху, документи, на підставі яких виконують вантажні перевезення.

Документами для здійснення внутрішніх перевезень вантажів для водія є посвідчення водія відповідної категорії, реєстраційні документи на транспортний засіб, товарно-транспортна накладна або інший визначений законодавством документ на вантаж, інші документи, передбачені законодавством.

Одночасно пунктом 1 Переліку документів, необхідних для здійснення перевезення вантажу у внутрішньому сполученні, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.02.2009 р. №207 (далі — Перелік), визначено документи, які слід мати водію перевізника для надання послуг з перевезення вантажу на договірних умовах.

Отже, відповідно до Переліку під час здійснення вантажних перевезень автомобільними транспортними засобами водій, поряд з іншими документами, необхідними для всіх видів перевезень, у випадку надання послуг з перевезення вантажу на договірних умовах повинен мати оформлену товарно-транспортну накладну.

Слід зазначити, що відповідно до частини другої статті 15 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» накази міністерства, видані в межах його повноважень, є обов'язковими до виконання центральними органами виконавчої влади, їх територіальними органами, місцевими державними адміністраціями, органами влади Автономної республіки Крим, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами і організаціями всіх форм власності та громадянами.

Правила перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджені наказом Міністерства юстиції України 20.02.98 р. за №128/2568 (далі — Правила), визначають права, обов'язки і відповідальність власників автомобільного транспорту — Перевізників та вантажовідправників і вантажоодержувачів — Замовників.

Відповідно до глави I Правил:

Договір про перевезення вантажів — двостороння угода між перевізником, вантажовідправником чи вантажоодержувачем, що є юридичним документом, яким регламентуються обсяг, термін та умови перевезення вантажів, права, обов'язки та відповідальність сторін щодо їх додержання;

товарно-транспортна накладна — єдиний для всіх учасників транспортного процесу юридичний документ, що призначений для списання товарно-матеріальних цінностей, обліку на шляху їх переміщення, оприбуткування, складського, оперативного та бухгалтерського обліку, а також для розрахунків за перевезення вантажу та обліку виконаної роботи.

Інформуємо, що правила оформлення документів на перевезення вантажів викладені у главі II Правил.

Також Правилами визначено випадки, у яких до товарно-транспортної накладної заносяться додаткові відомості, крім тих, що встановлені затвердженою формою.

Окремо слід зазначити, що вимоги стосовно віднесення товарно-транспортних накладних до документів суворої звітності Правилами не встановлюються.

Додатково повідомляємо, що для деяких видів вантажів під час їх перевезення автомобільним транспортом встановлені спеціалізовані форми товарно-транспортних накладних, затверджені відповідними наказами уповноважених органів виконавчої влади.

Тобто при перевезенні відповідно до укладеного договору вантажів, до яких вимоги до використання спеціалізованих форм товарно-транспортних накладних використовується форма, затверджена Правилами, в частині наявності та заповнення всіх визначених реквізитів.

Стосовно питання можливості заповнення форми від руки, а частково — друкованим способом.

Вимоги стосовно заповнення товарно-транспортних накладних лише друкованим або іншим способом Правилами не встановлюються.

Стосовно питання проставлення печатки перевізника.

Відповідно до пункту 11.5 глави 11 Правил після прийняття вантажу згідно з товарно-транспортною накладною водій (експедитор) підписує всі її екземпляри.

Вимоги стосовно засвідчення Перевізником товарно-транспортної накладної Правилами не встановлюються.

Також повідомляємо, що правила приймання вантажів для перевезення викладені у главі 10 Правил.

Стосовно питання заповнення реквізиту «Відомості про вантаж» у випадку відсутності можливості зазначити всі найменування вантажів.

Пунктом 11.7 глави 11 Правил визначено, що у тих випадках, коли в товарно-транспортній накладній немає можливості перерахувати всі найменування вантажу, підготовленого для перевезення, до такої накладної Замовник додає документ довільної форми з обов'язковим зазначенням відомостей про вантаж(графи 1 — 10 товарно-транспортної накладної).

У цих випадках в товарно-транспортній накладній зазначається, що до неї додається як товарний розділ документ, без якого товарно-транспортна накладна вважається недійсною і не може використовуватись для розрахунків з Замовником.

Стосовно питання визначення маси вантажу, який відвантажується насипом.

Порядок визначення ваги вантажів наведений у главі 6 Правил. Так, пунктом 6.2 глави 6 Правил передбачено, що визначення маси вантажу провадиться технічними засобами Замовника.

Відповідно до вимог пункту 6.6 глави 6 Правил маса насипних і навалочних вантажів, а також харчових наливних вантажів, які перевозять в автомобілях-цистернах, визначається, головним чином, автомобільними вагами.

Також Правилами визначені особливості визначення маси вантажів залежно від виду продукції, що перевозиться.

Стосовно питання заповнення реквізиту «Переадресування вантажу».

Пунктом 11.4 глави 11 Правил визначено, що товарно-транспортну накладну на перевезення вантажів автомобільним транспортом Замовник (вантажовідправник) повинен виписувати у кількості не менше чотирьох екземплярів. Замовник (вантажовідправник) засвідчує всі екземпляри товарно-транспортної накладної підписом і при необхідності печаткою (штампом).

Також пунктом 11.6 глави 11 Правил встановлено, що перший екземпляр товарно-транспортної накладної залишається у Замовника (вантажовідправника), другий — передається водієм (експедитором) вантажоодержувачу, третій і четвертий екземпляри, засвідчені підписом вантажоодержувача (у разі потреби й печаткою або штампом), передається Перевізнику.

Пунктом 13.11 глави 13 Правил визначено, що якщо вантажоодержувач не може прийняти вантаж від Перевізника, інший пункт призначення та умови доставки вантажу визначаються за погодженням з вантажовідправником.

Слід зазначити, що пунктом 13.12 глави 13 Правил передбачено, що якщо Перевізник не одержав від вантажовідправника відомостей про зміну пункту призначення вантажу або не згоден з новими умовами доставки вантажу, він зобов'язаний повернути вантаж вантажовідправнику. Вартість перевезення вантажу при його поверненні сплачує Замовник.

Тобто у товарно-транспортній накладній реквізит «Переадресування вантажу» на етапі її виписування Замовником (вантажовідправником) відповідно до пункту 11.4 глави 11 Правил не заповнюється. Реквізит «Переадресування вантажу» заповнюється вантажоодержувачем під час приймання вантажу. У випадку виникнення необхідності переадресування вантажу зазначений реквізит заповнюється із дотриманням вимог пункту 13.11 глави 13 Правил.

Стосовно питання заповнення реквізиту «Вид перевезень».

Реквізит «Вид перевезень» у товарно-транспортній накладній передбачає зазначення виду роботи перевізника за відрядним тарифом, за погодинним тарифом, за покілометровим тарифом, централізовані перевезення тощо.

Стосовно питання заповнення реквізиту «Транспортні послуги, які надаються автомобільним перевізником».

Відповідно до глави I Правил транспортна послуга — перевезення вантажів та комплекс допоміжних операцій, що пов'язані з доставкою вантажів автомобільним транспортом.

Пунктом 14.1 глави 14 Правил визначено, що форма і порядок розрахунків, а також випадки зміни розміру оплати за перевезення вантажів і надання інших послуг, пов'язаних з цим, визначаються Перевізником з вантажовідправником або вантажоодержувачем — Замовником при укладенні ними Договору на перевезення вантажів.

Послуги, які можуть додатково надаватись Перевізником відповідно до укладеного договору, зокрема, зазначені у пункті 8.7 глави 8, пункті 10.10 глави 10, пункті 13.10 глави 13, пункті 17.17 глави 17, пункті 18.10 глави 18 Правил.

Враховуючи викладене, у реквізиті «Транспортні послуги, які надаються автомобільним перевізником» зазначаються види операцій та послуг, пов'язані з перевезенням вантажів, які Перевізник виконує для Замовника відповідно до укладеного договору на перевезення вантажів.

Окремо слід зазначити, що Правила не регламентують перевезення небезпечних, великовагових, великогабаритних вантажів, пошти та перевезення вантажів у міжнародному сполученні, оскільки такі перевезення мають свої особливості, що стосуються виконання комплексу вимог при

вантажно-розвантажувальних роботах, власне процесу перевезення та його документального оформлення, а також узгодження таких правил із відповідними компетентними установами.